Beşinci Ünite
SORUMLULUK SİGORTALARI

I. GENEL OLARAK

Sorumluluk sigortaları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1473 vd. maddelerinde düzenlenmiştir. Sorumluluk sigortası, malvarlığının pasif kısmında meydana gelmesi muhtemel artışları teminat altına almaya yarayan bir sigorta türüdür. Söz konusu sigorta türü, zarar sigortası mahiyetindeki pasif sigortalar arasında mütalâa edilmektedir. Bu sigorta türünde sigorta ettirenin üçüncü kişilere verdiği zararlar sonucunda malvarlığının pasif kısmında meydana gelen artış sigorta teminatı altına alınmaktadır.

II. SORUMLULUK SİGORTALARININ ÖZELLİKLERİ

Sorumluluk sigortası ile sigorta ettirenin sözleşme kapsamında yer alan zararlar bakımından üçüncü kişilere karşı sorumluluğu bertaraf edilmektedir. Söz konusu sigorta' türü ile hem sigorta ettirenin sorumluluğu kabul edilmekte ve sigorta ettiren, kendi fiilinin mal varlığını azaltıcı sonuçlarına karşı korunmakta, hem de üçüncü şahısların, zararlarının giderilmesi suretiyle korunması amaçlanmaktadır.

Bu sigorta türünde, tıpkı meblağ sigortalarında olduğu gibi sigorta değeri yoktur. Ancak burada, sigorta değerinin gösterilmemesi ahlâki gerekçelere dayanmaz. Sigorta değeri, sigortalanan menfaate ilişkin rizikonun gerçekleşmesi halinde ortaya çıkarın zararın azamî haddinin hesaplanabildiği sigorta türlerinde ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık, malvarlığının pasif kısmında, yani borçlarda meydana gelecek artışın azamî haddini önceden tayin edebilmek mümkün değildir. Bu itibarla zarar sigortası mahiyetindeki pasif sigortalarında sigorta değeri gösterilmez. Dolayısıyla bu mahiyetteki sigorta sözleşmeleri bakımından sigorta bedelinin serbestçe tayin edilebilmesi mümkün-

dür. Ancak riziko gerçekleştiğinde, sigortacı sigorta bedelinin tamamını değil, sigorta bedelini aşmamak kaydıyla uğranılan somut zararı ödemekle mükelleftir. Zira zenginleşme yasağı ilkesi, pasif sigortaları bakımından da geçerlidir.

Sigortacı sorumluluk sigortası ile kural olarak, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat ödemeyi üstlenir (TTK m. 1473/1). Diğer bir ifadeyle, sigortalının belirli bazı işlem veya eylemleri dolayısıyla üçüncü kişilere karşı sorumluluğu sigortacı tarafından teminat altına alınmaktadır.

Sigortalı aleyhine bir istem ileri sürüldüğünde, isteme ilişkin makûl giderler sigortacı tarafından karşılanır; sigorta bedelini aşan giderlerin ödenebilmesi için sözleşmede hüküm bulunmalıdır. Sigortacı, sigortalının istemi üzerine, giderleri için avans vermek zorundadır (TTK m. 1474).

Önemle ifade etmeliyiz ki, sigortacı, sigortalının sorumluluk konusu olayı kasten gerçekleştirmesinden doğan zararlardan sorumlu olmaz (TTK m. 1477/1).

II. SORUMLULUK SİGORTALARINA İLİŞKİN HÜKÜMLER

A. Mecburî Sorumluluk Sigortası ve İsteğe Bağlı Sorumluluk Sigortası Ayrımı

İsteğe bağlı sorumluluk sigortalarında sigorta ettiren, bu sözleşmeyi yapıp yapmamakta tamamen serbesttir. Sigorta ettiren, malvarlığında meydana gelmesi muhtemel eksilmeye karşı kendisini güvence altına almak istiyorsa, bu sözleşmeyi yapar.

Sorumluluk sigortalarının yapılıp yapılmaması, kural olarak ihtiyarîdir. Ancak bazı sorumluluk sigortaları kanun koyucu tarafından öngörülmüş, bunun yanında, Cumhurbaşkanına gerekli gördüğü hal-

lerde mecburî sorumluluk sigortası ihdas etme yetkisi tanınmıştır (Sigortacılık Kanunu m. 13). Mecburî sorumluluk sigortalarının ihdas edilmesiyle güdülen gaye, sigortalının fiil ve davranışları, araç ve işlemleri yüzünden mağdur olanların tazminat alacaklarına hukuki bir sorunla karşılaşmadan kavuşmaları ve kamu yararıdır. Diğer bir deyişle, mecburî mesuliyet sigortalarında ihtiyarî olanlara nispetle sosyal gaye ön plâna geçmiştir. Mecburi sorumluluk sigortalarına örnek olarak karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası ve hekimin meslekî sorumluluk sigortası ile türleri örnek gösterilebilir.

B. Sorumluluk Sigortalarında Riziko

Sorumluluk sigortasında sigorta ettiren, malvarlığında meydana gelmesi muhtemel bir eksilmeye karşı kendisini güvence altına almaktadır. Dolayısıyla bu sigorta türünde riziko, sigorta ettirenin malvarlığında eksilme ihtimalinin mevcudiyetidir. Bu noktada şunu önemle ifade etmeliyiz ki, sorumluluk sigortalarında riziko ile kastedilen, sigortalının üçüncü kişilere karşı sorumluluğunu doğuran davranışın bizzat kendisi değildir. Riziko, sorumluluğu doğuran davranış dolayısıyla sigortalının tazminat ödemesi yahut sigortalıya bu maksatla tazminat davası açılmasıdır. Zira sigortalının tazminat sorumluluğunu doğuran olay nedeniyle sigortalıdan zararın tazmini talep edilmez yahut bu maksatla kendisine dava açılmaz ise, sigortacının sigorta tazminatı ödeme yükümlülüğünden de söz edilemeyecektir.

C. Sorumluluk Sigortasının Konusu ve Kapsamı

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1473'üncü maddesine göre sorumluluk sigortası ile sigortacı, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat ödemeyi taahhüt eder. Buna göre, sigortacı, sigortalının sorumlu olduğu bütün olayları değil, sadece *sözleşmede öngörülen* ve sigorta süresi içinde meydana gelen bir olaydan kaynaklanan zararları gidermekle yükümlüdür.

Sigorta sözleşmesi, sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşmede aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar. Bu durumda sigorta bu kişilerin lehine yapılmış sayılır.

D. Sigortalının Bildirim Yükümlülüğü

Sigortalı, sorumluluğunu gerektirecek olayları, on *(10)* gün içinde, sigortacıya bildirmelidir. Örneğin; meslekî sorumluluk sigortası yaptıran bir hekim, sorumluluğunu doğuracağı bir tıbbî müdahale gerçekleştirdikten sonra, durumu kanunda öngörülen müddet zarfında sigortacısına bildirmelidir.

Sigortalı kendisine yöneltilen istemi, aksi kararlaştırılmamışsa derhâl sigortacıya bildirir. Aksi halde bildirim yükümlülüğünün ihlâline ilişkin hükümler tatbik olunur.

Bildirim yükümlülüğünün ihlali halinde, TTK m. 1446/2-3 hükümleri kıyas yolu ile uygulanır (TTK m. 1475/3). Bu kapsamda rizikonun gerçekleştiğine ilişkin bildirimin yapılmaması veya geç yapılması, ödenecek tazminatta veya bedelde artışa neden olmuşsa, kusurun ağırlığına göre, tazminattan veya bedelden indirim yoluna gidilir. Ancak, sigortacı rizikonun gerçekleştiğini daha önce fiilen öğrenmişse, tazminattan indirim yapamaz.

Sigortalının bildirimi üzerine veya zarar görenin sigortacıya doğrudan başvurması hâlinde, sigortacı gerekli araştırmaları yaptıktan sonra ve en geç ihbardan kırk beş *(45)* gün sonra tazminat ödemek zorundadır (TTK m. 1427).

E. Kasten Neden Olma

TTK m. 1477'de göre sigortacı, sigortalının, sorumluluk konusu olayı kasten gerçekleştirmesinden doğan zararlardan sorumlu olmaz.

F. Doğrudan Dava Hakkı

TTK m. 1478'de, zarar görenin, uğradığı zararın sigorta bedeline kadar olan kısmının tazminini, sigorta sözleşmesi için geçerli zamanaşımı süresi içinde kalmak şartıyla, doğrudan sigortacıdan isteyebileceği öngörülmüştür. Söz konusu hüküm uyarınca zarar gören kişiler, isterse zarardan sorumlu olan sigortalıya karşı haksız fiil hükümlerine göre tazminat talebinde bulunabileceği gibi, doğrudan sigortacıya da başvurabilirler. Sigortacıya yöneltilecek tazminat talepleri, olay tarihinden itibaren on *(10)* yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (TTK m. 1482).

G. Sigortacının Hak ve Yükümlülükleri

Sigortacı, sorumluluğu doğuran olaya ilişkin bildirimin yapıldığı tarihten itibaren beş gün içinde, zarara uğrayanın istemleriyle ilgili olarak ve sigortalının adına, fakat sorumluluk ve tüm giderler kendisine ait olmak üzere, gerekli hukuki işlemlerin gerçekleştirilip, kararların alınmasını ve ayrıca savunmaya yardımda bulunmayı üstlenip üstlenmeyeceğini sigortalıya bildirmekle mükelleftir.

Zarar gören, uğradığı zararın sigorta bedeline kadar olan kısmının tazminini, sigorta sözleşmesi için geçerli zamanaşımı süresi içinde kalmak şartıyla, doğrudan sigortacıdan isteyebilir.

Sigortacı, zarara sebep olan olayın ve zarar miktarının belirlenmesi amacıyla, zarar görenden bilgi isteyebilir. Zarar gören, sağlanması ihtimali bulunan ve istenilmesi haklı görülebilecek ilgili tüm belgeleri sigortacıya vermek zorundadır. Zarar görenin bu zorunluluğa uymaması hâlinde, durumun zarar görene yazılı bildirilmiş olması kaydıyla, sigortacının sorumluluğu, zorunluluk yerine getirilmiş olsaydı ödemek zorunda kalacağı miktarla sınırlıdır.

Mal sigortaları bakımından cari olan halefiyet prensibi sorumluluk sigortaları bakımından da geçerlidir.

H. Zamanaşımı

Sigortacıya yöneltilecek tazminat istemleri, sigorta konusu olaydan itibaren on yılda zamanaşımına uğrar. Bu süre sigorta konusu olayın gerçekleştiği tarihten itibaren başlar (TTK m. 1482).

Ayrıca 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 109. maddesinde, zorunlu trafik sigortası bakımından özel bir hüküm mevcuttur. Söz konusu hükme göre, motorlu araç kazalarından doğan maddi zararların tazminine ilişkin talepler, zarar görenin, zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yıl ve herhalde, kaza gününden başlayarak on yıl içinde zamanaşımına uğrar.

I. Halefiyet

Sigortacı, sigorta tazminatını ödedikten sonra hukuken sigortalı yerine geçer. Sigortalının gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel tutarında sigortacıya ait olur (TTK m. 1481/1). Burada önemli olan husus, zarar veren olayın sigortalı veya onun fillerinden sorumlu olan kişilerden kaynaklanmasıdır. Bu durumda, sigortacı zarar gören kişiye tazminatı ödedikten sonra onun yerine geçerek ödediği tazminatı istemesi halinde bunun muhatabı sigortalı olur. Dolayısıyla sorumluluk sigortalarındaki halefiyet mal sigortalarından farklıdır.

Sorumluluk sigortalarında sigortacı, meydana gelen olaydan dolayı sigortalının sorumluluğunu rücu edebileceği üçüncü kişiler varsa onlara karşı kullanılabilir. Mesela, aracını serviste bakım yaptıran ve fren balataları ile disklerini yenileyen araç sürücüsü sigortalı, balataların düzgün takılmaması sebebiyle aracın frenlerin boşalması sonucu üçüncü kişiye zarar verdiği takdirde, servis işletmesine dönüp ödemek zorunda kaldığı tazminatı kısmen veya tamamen rücu edebilir. İşte bu şekilde bir rücu imkanının bulunması halinde sigortacı, tazminatı ödedikten sonra sigortalının yerine geçerek ödediği tazminatı, halefiyet ilkesi gereğince, servis işletmesine rücu edebilir.

Sorumlulara karşı bir dava veya takip başlatılmışsa, sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı gereğince, sigortalısına yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir (TTK m. 1481/2).

Sigortalı veya zarar gören, birinci fıkra gereğince sigortacıya geçen haklarını ihlal edici şekilde davranırsa, sigortacıya karşı sorumlu olur (TTK m. 1481/3).

III. SORUMLULUK SİGORTALARININ TÜRLERİ

Sorumluluk sigortalarının uygulamada birçok türü bulunmaktadır. Bunlara; trafik sigortası, hukuki sorumluluk sigortası, işveren sorumluluk sigortası, tehlikeli maddeler zorunlu sorumluluk sigortası, asansör kazalarına karşı sorumluluk sigortası, yapı denetim kuruluşları zorunlu mali sorumluluk sigortası örnek olarak gösterilebilir. Bazı önemli sorumluluk sigortası türleri aşağıda incelenmiştir:

A. Zorunlu Trafik Sigortası

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'na göre, karayolları motorlu araçlar zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırılması zorunlu kılınmış olan bir sigorta türüdür. Motorlu araçların işletilmesi sırasında meydana gelen ve 3. şahıslara verilen zararları teminat altına alan söz konusu sigorta türü, araç türlerine göre değişen limitlerde teminat sağlamaktadır.

Zorunlu trafik sigortasını yaptırması gerekenler;

- ✓ Motorlu taşıt işletenler
- ✓ Motorlu araçlarla ilgili mesleki faaliyette bulunanlar
- ✓ Çekici işletenler
- ✓ Yarış düzenleyenler

Zorunlu trafik sigortası, sigortalanan aracın neden olduğu kazalarda meydana gelen zararları karşılar. Bu zararlar, araçlara, araçlar-

daki eşyaya ve araçta bulunan kişilere yönelik olabilir. Ancak zorunlu trafik sigortası, her türlü zararı karşılayan bir sigorta türü değildir. Bu nedenle, sigorta kapsamına hangi kaza ve zararların girdiğini tespit etmek gerekir.

Zorunlu trafik sigortası, sadece Türkiye sınırları içinde geçerlidir. Türkiye dışına çıkmak isteyen özel ya da ticarî araç sahiplerinin ayrıca sigorta yaptırması gereklidir.

1. Zorunlu Trafik Sigortasının Kapsamı

Sigortacı, poliçede tanımlanan motorlu aracın işletilmesi sırasında,

- üçüncü şahısların ölümüne veya yaralanmasına
- veya bir şeyin zarara uğramasına sebebiyet vermiş olmasından dolayı, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre sigortalıya düşen hukuki sorumluluk çerçevesinde Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'nda içeriği belirlenmiş tazminatlara ilişkin talepleri, kaza tarihi itibariyle geçerli zorunlu sigorta limitleri dahilinde karşılamakla yükümlüdür.

Sigortanın kapsamı 3. şahısların, sigortalının Karayolları Trafik Kanunu çerçevesindeki sorumluluk riski kapsamında, sigortalıdan talep edebilecekleri tazminat talepleri ile sınırlıdır.

* Karayolları Motorlu Araçlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartları m. A. 6 düzenlemesine göre teminat dışında kalan haller:

a) İşletilme halinde olmayan araçların sebep olacağı zararlar,

b) Hak sahibinin kendi kusuruna denk gelen tazminat talepleri,

c) İlgililerin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan tazminat talepleri,

ç) Sigortalının, eşinin, sigortalının usul ve fürunun, sigortalıya evlat edinme ilişkisiyle bağlı olanların, sigortalının birlikte yaşadığı kardeşlerinin, mallarına gelen zararlar sebebiyle ileri sürebilecekleri talepler,

d) Destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmayan destek tazminatı talepleri ile destekten yoksun kalan hak sahibinin, sigortalının sorumluluk riski kapsamında olmakla beraber destek şahsının kusuruna denk gelen destek tazminatı talepleri,

e) Zarar görenlerin beraberinde bulunan bagaj ve benzeri eşya dışında sigortalı araçta veya bu araç vasıtasıyla çekilen römorkta/yarı römorkta taşınan eşyanın uğrayacağı zararlardan dolayı sigortalıya karşı ileri sürülecek talepler,

f) Manevi tazminat talepleri,

g) Sigortalının, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca eylemlerinden sorumlu tutulduğu kişilere karşı yöneltebileceği talepler,

ğ) Sigortalının aracına veya bu araç vasıtasıyla çekilen römorklara ve yarı römorklara veya çekilen araçlara gelecek zararlar nedeniyle ileri sürülecek talepler,

h) Çalınan veya gasp edilen araçların sebep oldukları ve Karayolları Trafik Kanununa göre sigortalının sorumlu olmadığı zararlar, aracın çalındığını veya gasp edildiğini bilerek binen kişilerin zarara uğramaları nedeniyle ileri sürülecek talepler ile çalan ve gasp eden kişilerin talepleri,

ı) Motorlu bisikletlerin kullanılmasından ileri gelen zararlar,

i) 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda belirtilen terör eylemlerinde ve bu eylemlerden doğan sabotajda kullanılan araçların neden olduğu ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre sigortalının sorumlu olmadığı zararlar ile aracın terör eylemlerinde kullanıldığını veya kullanılacağını bilerek binen kişilerin zarara uğramaları nedeniyle ileri sürecekleri talepler, aracı terör ve buna bağlı sabotaj eylemlerinde kullanan kişilerin talepleri,

j) Motorlu araç kazalarından dolayı toprak, yeraltı suları, iç sular, deniz ve havanın kirlenmesi ya da kirlenme tehlikesi nedeniyle

temizleme, toplanan atıkların taşınması ve bertarafı masrafları ile biyolojik çeşitlilik, canlı kaynaklar ve doğal yaşama verilen zararlar nedeniyle bozulan çevrenin yeniden oluşturulması ile ilgili çevresel zararlardan ileri gelen talepler,

k) Gelir kaybı, kâr kaybı, iş durması ve kira mahrumiyeti gibi zarar verici olguya bağlı olarak oluşan yansıma veya dolaylı zararlar nedeniyle yöneltilecek tazminat talepleri,

l) İlgili mevzuatla genel hükümlere tâbi kılınan talepler,

m) 2918 sayılı Kanunun 104'üncü ve 105'inci maddelerinde düzenlenen sorumluluklar (Bu maddeler kapsamına dahil durumlar bu amaçla yaptırılan zorunlu mali sorumluluk sigortasına tâbidir.),

n) Cezai kovuşturmadan doğan tüm giderler ile idari ve adli para cezaları,

o) Bu Genel Şart ve ekleri ile tanımlanan teminat içeriği dışında kalan talepler.

2. Tazminatın Ödenmesi

Trafik sigortası niteliği itibarıyla bir sorumluluk sigortası olması nedeniyle, sigorta şirketinin tazminat ödeyeceği kişiler, sigorta ettiren değil, sigorta konusu aracın zarar verdiği üçüncü kişilerdir.

Sigortacılar, hak sahibinin zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarıyla belirlenen belgeleri, sigortacının merkez veya kuruluşlarından birine ilettiği tarihten itibaren sekiz iş günü içinde zorunlu mali sorumluluk sigortası sınırları içinde kalan miktarları hak sahibine ödemek zorundadırlar (KTK m. 99/1). Tazminatı ödeyen sigorta şirketi, kazaya karışan diğer araçları sigorta etmiş olan sigortacılara sorumluluk oranına göre başvurur ve zarar bunlar arasında paylaştırılır (KTK m. 99/2).

B. Meslekî Sorumluluk Sigortası

Meslekî sorumluluk sigortaları; doktor, mühendis, avukat, mali müşavir gibi mesleklerin icrası sırasında yetersiz ve hatalı işlemler

neticesinde, 3. Kişilere verilecek zararların tazmini için kullanılan bir sigorta türüdür.

Meslekî sorumluluk sigortasının konusu: Mesleki sorumluluk sigortası sözleşmesi ile sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen mesleki faaliyeti ifa ederken;

a) Sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sonrasında talep edilen zararlara karşı veya

b) Sözleşme yapılmadan önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen bir olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortalıya karşı ileri sürülebilecek taleplere karşı sözleşmede belirtilen miktara kadar isteme ilişkin makul giderleri de içerecek şekilde teminat verilir.

Mesleki sorumluluk sigortaları, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ifa ettiği mesleki faaliyetler için geçerlidir. Ancak, taraflar sigortalının yurtdışında yürüteceği mesleki faaliyetlerin de sigorta kapsamına alınmasını kararlaştırabilir.

1. Teminat Dışında Kalan Haller

Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları kapsamında teminat dışında kalan haller şunlardır:

- ✓ Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları ve etik kurallar ile tespit edilen mesleki faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri,
- ✓ Mesleki faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları;
- ✓ Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen mesleki faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar.

ccalisanlar.com.tr 21.10.2024 16:16

Aksi sigorta sözleşmesinde kararlaştırılmadığı takdirde teminat dışında kalan haller:

- Herhangi bir bilgisayar esaslı veya elektronik ortamda saklanabilir, yazılı, basılmış veya herhangi bir yöntem ile (veya benzer bir şekilde) tekrar çoğaltılmış olsun veya olmasın her tür belge kaybı veya sigortalının bakım, gözetim ve kontrolüne verilmiş bilgi ve malzemenin kaybı veya imha edilmesi;
- Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri haricinde bu mahkemede açılan tazminat davaları ve tahkim;
- Her türlü haksız rekabet.

Aksi sigorta sözleşmesinde kararlaştırılmadığı takdirde teminat dışında kalan tazminat talepleri:

- Her tür patent, telif hakkı ile ticaret unvanı, marka ve benzeri fikrî mülkiyet hak ihlallerinden kaynaklanan tazminat talepleri;
- Sigortalının mesleki faaliyeti ifası sırasında anne, baba, kardeş, eş ve çocuklarına karşı sorumluluğundan doğan tazminat talepleri;
- Her türlü çevre kirliliğinden doğrudan veya dolaylı olarak doğan sorumluluklar nedeniyle yapılan tazminat talepleri;
- Niteliği ne olursa olsun aşağıdaki hâllerden doğrudan veya dolaylı olarak kaynaklanacak tazminat talepleri:

a) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu meydana gelen nükleer atıklardan kaynaklanan iyonize ışınımlar veya kirlilik, b) Radyoaktif, zehirli, patlayıcı veya herhangi bir patlayıcı nükleer bileşim veya bunun nükleer bir parçasının tehlikeli özellikleri,

c) Diethylstilbesterol (DES), dioxin, urea formaldehyde, asbest, asbestli ürünler veya asbest içeren ürünlerin varlığından, üretiminden, elleçlenmesinden, işlenmesinden, satış, dağıtım, depolama, bırakılma veya kullanımından kaynaklanan her tür hastalık (kanser dahil) veya asbestten kaynaklanan bütün tazminat talepleri.

- Bir sözleşmenin ifasına veya özel bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının yasal sorumluluk ölçüsünü aşan her tür talepleri;
- Manevi tazminat talepleri.

Aksi sigorta sözleşmesinde kararlaştırılmadığı takdirde teminat dışında kalan ödeme talepleri:

- İdarî ve adlî para cezaları dahil her tür ceza ve cezai şartlar;
- Sigortalının iflasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek her tür zarar;
- Sigortalının aleyhine cezai takibata geçilmesi hâlinde, bu takibattan doğan diğer bilumum masraflar.
- İsteme ilişkin sigorta bedelini aşan giderler.

2. Sigortalı ve Sigorta Ettirenin Yükümlülükleri

Sigortalı ve sigorta ettiren,

- Rizikonun gerçekleştiğini öğrenmesinden itibaren 5 gün içerisinde, durumu sigortacıya ihbar etmelidir.
- Sigorta sözleşmesi yokmuş gibi gerekli önlemleri almalı ve bu amaçla sigortacı tarafından verilen talimatlara uymalıdır.
- Sigortacının talebi üzerine olayın meydan gelişi, zararın gerçekleşmesi, tazminat yükümlülüğü, miktarı ile rücu hakkının kullanılmasına elverişli bilgi ve belgeleri vermelidir.
- Zarardan dolayı, cezai bir tatbikat başlatılmışsa, bir hukuk davası açılmışsa, durumdan derhal sigortacıyı haberdar etmelidir.
- Sigorta konusu ile ilgili başka sigorta sözleşmesi varsa sigortacıya bunu bildirmelidir.

3. Tazminatın Ödenmesi

Sigortacı, talep edilen tazminat ve giderleri, hak sahibinin tazminata konu olay ve zarara ilişkin tespit tutanağını veya bilirkişi raporunu ve poliçe ekinde de yer alan diğer gerekli belgeleri eksiksiz olarak

şirketin merkez veya kuruluşlarına ilettiği tarihten itibaren 15 iş günü içinde gerekli incelemeleri tamamlayıp sözleşmeye aykırı olmayan zararlara ilişkin tazminatı öder.

Sigorta tazminatını ödeyen sigortacı, hukuken sigortalının yerine geçer ve zarardan sorumluluğu olan kişilere karşı rücu hakkını kullanabilir (TTK m. 1472/1).

BEŞİNCİ ÜNİTE ÖZETİ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1473 vd. maddelerinde düzenlenmiş olan sorumluluk sigortaları, malvarlığının pasif kısmında meydana gelen artışa ilişkin teminat sağlayan sigorta türüdür. Sorumluluk sigortaları zarar sigortaları kapsamında değerlendirilmektedir. Bu sigorta türüyle sağlanan himaye, sigortalının üçüncü kişilere karşı tazminat sorumluluğunu doğuran olayları konu edinmektedir. Bu sigorta sayesinde sigortalının üçüncü kişilere verdiği zararlar sigortacı tarafından karşılanmaktadır.

Sigortalının üçüncü kişilere vereceği zararın azamî sınırını önceden tespit edebilmek mümkün olmayacağından, bu sigorta türünde sigorta değerinden söz edilemez. Dolayısıyla sorumluluk sigortaları bakımından aşkın sigorta yasağından bahsedebilmek de mümkün değildir. Diğer bir ifadeyle, sigorta ettiren aynı menfaat için birden ziyade sigortacı nezdinde ve istediği bedelle sorumluluk sigorta sözleşmesi yaptırabilecektir. Ancak sorumluluk sigortaları hakkında da zarar sigortalarına ilişkin temel prensiplerin geçerli olduğu unutulmamalıdır. Bu anlamda riziko gerçekleştiği takdirde sigortacı, sözleşmeyle tayin edilen belirli bir meblağı ödemekle mükellef değildir. Sigortacının sorumluluğu, riziko gerçekleştiği takdirde, sigorta bedelini aşmamak kaydıyla, ortaya çıkan gerçek zarar nispetinde ödeme yapmak zorundadır. Bu anlamda sorumluluk sigortaları bakımından zarar sigortalarına ilişkin genel geçerli bir ilke olan 'zenginleşme yasağı' kabul edilmektedir. Bunun dışında zarar sigortası mahiyetindeki sigorta türleri bakımından karşımıza çıkan ve 'zenginleşme yasağı' ilkesinin bir gereği olan 'halefiyet prensibi' de geçerlidir. Bu anlamda sigorta tazminatını ödeyen sigortacı hukuken sigortalının yerine geçer.

Sorumluluk sigortalarında riziko kavramı ile sorumluluğu doğuran olay kavramı çoğu zaman birbirine karıştırılmaktadır. Unutulmamalıdır ki, sigortalının üçüncü kişilere karşı sorumluluğu doğuran olayın gerçekleşmesi, tek başına rizikonun gerçekleştiği anlamına gelmez. Zarar gören üçüncü kişi, sorumluluğu doğuran olaya dayanarak sigortalıya karşı tazminat isteminde bulunmadığı yahut ona karşı tazminat davası açmadığı müddetçe riziko gerçekleşmiş olmayacaktır. Sigortalı, sorumluluğu doğuran davranışı ve kendisine yönelik tazminat istemlerini Kanunda belirtilen süre zarfında sigortacıya iletmekle mükelleftir.

BEŞİNCİ ÜNİTE SORULAR

1) Sorumluluk sigortalarına ilişkin aşağıda yer alan ifadelerden hangisi doğrudur?

a. Sorumluluk sigortaları mal varlığının aktif kısmında meydana gelecek azalmaya karşı teminat bahşeden bir zarar sigortasıdır

b. Sorumluluk sigortalarında sigorta bedelinin sigorta değerinden yüksek olması aşkın sigortaya yol açmaktadır

c. Sorumluluk sigortalarında riziko, sorumluluğu doğuran davranışın bizzat kendisidir

d. Sorumluluk sigortalarında zenginleşme yasağı söz konusudur

e. Sorumluluk sigortalarında sigorta ettiren ile sigortalının farklı kişiler olması mümkün değildir

2) Sorumluluk sigortalarına ilişkin zamanaşımı süresi aşağıdakilerden hangisidir?

a. Sigorta konusu olayın gerçekleşmesinden itibaren on yıl

b. Rizikonun gerçekleşmesinden itibaren on yıl

c. Sözleşmenin sona ermesinden itibaren beş yıl

d. Rizikonun gerçekleşmesinden itibaren beş yıl

e. Sigorta konusu olaydan itibaren beş yıl

3) Sigortalı, sorumluluğunu gerektirecek olayları hangi süre zarfında sigortacıya bildirmekle mükelleftir?

a. Bir hafta

b. Bir ay

c. On beş gün

d. On gün

e. Sekiz gün

alisingarkaya.edu.tr 27.10.2024 16:18:

4) Sorumluluk sigortalarıyla ilgili aşağıda yer alan ifadelerden hangisi <u>yanlıştır?</u>

a. Sigortacı, sigortalının kasten neden olduğu zararlardan sorumlu değildir

b. Sigorta tazminatını ödeyen sigortacı hukuken sigortalının yerine geçer

c. Zarar görenin uğradığı zararın tazmini için doğrudan sigortacıya müracaat hakkı bulunmamaktadır

d. Sigortacı, zarara sebep olan olayın ve zarar miktarının belirlenmesi amacıyla zarar görenden bilgi isteme hakkına sahiptir

e. Sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğunu teminat altına alan sigorta, aksi belirtilmedikçe sigortalının temsilcisi ve işletmenin diğer sorumluları için de geçerlidir

5) Sorumluluk sigortasıyla sağlanan teminat bakımından aşağıda yer alan ifadelerden hangisi <u>doğrudur?</u>

a. Sorumluluk sigortalarında sigorta konusu olay dolayısıyla sigortalının uğradığı zarar teminat altına alınmaktadır

b. Sorumluluk sigortalarında sigortalının, sigorta konusu olay dolayısıyla üçüncü kişilere verdiği zararlar teminat altına alınmaktadır

c. Sorumluluk sigortasıyla sağlanan teminatın geçerli olabilmesi için sigortalanan menfaatin azamî değeri sözleşmede belirtilmek zorundadır

d. Sorumluluk sigortalarıyla sağlanan teminat, ancak sözleşme süresi içinde ortaya çıkan zararları kapsamaktadır

e. Sorumluluk sigortasıyla sağlanan teminatın geçerli olabilmesi için sigortalının sorumluluğu doğuran olaya ilişkin herhangi bir kusurunun olmaması gerekir

6) Sigortalı, kendisine yöneltilen istemi hangi süre zarfında sigortacıya iletmekle mükelleftir?

a. Derhâl b. Kırk beş gün c. On beş gün

d. Bir hafta e. Bir ay

calismalar.ankara.edu.tr 27.10.2024 16:18

7) **Sorumluluk sigortaları bakımından aşağıda söylenenlerden hangisi <u>doğrudur?</u>**

a. Meblağ sigortalarına ilişkin hükümler geçerlidir
b. Aşkın sigorta hükümleri geçerlidir
c. Çifte sigorta yasağı söz konusudur
d. Halefiyet prensibinden söz edilemez
e. Zenginleşme yasağı ilkesi geçerlidir

8) **Sorumluluk sigortalarında zarar gören üçüncü şahısla ilgili aşağıda yer verilen ifadelerden hangisi <u>yanlıştır?</u>**

a. Sigortacıyı doğrudan dava etme hakkı bulunmaktadır
b. Sigortacının kendisinden talep ettiği bilgileri vermekle yükümlüdür
c. Sigortacının halefiyet hakkını ihlâl edecek şekilde davranırsa sigortacıya karşı sorumlu olur
d. Sigorta sözleşmesinin taraflarından birisi değildir
e. Sigorta süresi içerisinde gerçekleşen bir olay dolayısıyla uğradığı zarar, sigorta sözleşmesi sona erdikten ortaya çıkarsa sigortacıya karşı tazminat isteminde bulunma hakkı yoktur

9) **Aşağıda yer alan sigorta müesseselerinden hangisi sorumluluk sigortaları bakımından geçerli değildir?**

a. Aşkın sigorta b. Zenginleşme yasağı c. Müşterek sigorta
d. Halefiyet e. Sigorta bedeli

10) **Sorumluluk sigortaları için aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez?</u>**

a. Zarar sigortaları arasında yer almaktadır
b. Sigortalının kast dâhil kusuruyla verdiği bütün zararlara karşı sigorta teminatı sağlamaktadır
c. Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenmiştir
d. Zenginleşme yasağı geçerlidir
e. Sigorta bedeli herhangi bir üst limit olmaksızın serbestçe belirlenebilir

CEVAP ANAHTARI

1- D	2- A	3- D	4- C	5- B	6- A	7- E	8- E	9- A	10-B

calisma.ogrenci.edu.tr 27.10.2024 16:18